

EL LLENGUATGE

**Poder
derivar (I)**

Disposar d'un adjectiu com *rendible* (o *rendable*, tal com també admet la Gran Enciclopèdia Catalana) és sens dubte útil, especialment com a complement de nom, i, d'altra banda, la idea que expressa ha d'ésser objecte de referències tan reiterades i contínues quan es tracten temes d'economia que la seva creació i la seva admissió en els nous repertoris lèxics de la llengua ha estat inevitable. Però no es pot pas afirmar que, en rigor, sigui imprescindible: com és normal en aquests casos, abans que *rendible* es posés en circulació, hom usava, tot naturalment, les frases formades amb els verbs *rendir*, *retre* o *donar*, o amb la locució verbal *sortir a compte*, les quals, d'altra banda, especialment en la llengua col·loquial, no és pas enraonat de bandejar definitivament a fi de recórrer sistemàticament i exclusivament a l'adjectiu de nova creació.

D'un elevat nombre de verbs hem obtingut adjectius derivats amb els sufixos *-able* (per als verbs del primer grup) i *-ible* (per als verbs dels altres dos grups) que expressen, en general, la idea de la possibilitat o capacitat que té la persona o la cosa a què s'apliquen de realitzar o, més usualment, rebre l'acció indicada pel verb. Alguns d'ells no són sinó pseudo-derivats, com per exemple *accessible*, *divisible* o *corruptible*. La immensa majoria tenen valor passiu, és a dir, expressen la possibilitat que la cosa o la persona designada pel nom a què s'aplica l'adjectiu rebí l'acció del verb. Així, *comprovable* i *negligible*, volen dir, respectivament, «que es pot comprovar» i «que es pot negligir». En alguns casos, aquest significat és lleugerament diferent: *admirable*, «digne d'ésser admirat», *afectable*,

«susceptible d'ésser afectat», *avorrible*, «digne d'ésser avorrit», etc. Alguns, molt pocs, tenen sentit actiu: *durable*, «que pot durar molt», *fermentable*, «capaç de fermentar», *servible*, «que pot servir». I no manquen els de formació parasintètica, és a dir, els formats per derivació i composició alhora, de sentit negatiu, com *immanuable*, *incansable* o *imbevable*, procedents, respectivament, dels verbs *mancar*, *cansar* i *beure*, dels quals, però, no hem obtingut els derivats de sentit positiu. Veïem, doncs, que per elevat que sigui el nombre d'adjectius derivats d'aquesta sèrie no n'hem pas obtingut de tots els verbs, ni tan sols de tots aquells als quals el sentit sembla permetre aquesta possibilitat.

Albert Jané